

DOSYA/GÖZLEM VE GÖRÜŞLER**KAPİTALİZMİN KRİZİ NEDENİYLE
"BİZİM" KRİZİMİZE DAİR...**

Eriş BİLALOĞLU*

Kapitalizmi tanıyanlar, okumuşlar... doğrusunu söylemek gerekirse Marksistler söylüyordu krizin kapıda olduğunu. Dolayısıyla beklenmedik bir durum yoktu; kapıdaydı, girdi içeri sermayenin krizi.

Sıradanlaştırmak, 'herkesçe malumdu'laştırmak mümkün de değil, doğru da olmaz. Ancak yaşamı iyiden, güzelden, adalet-eşitlikten, sömürsüz bir dünyadan yana değiştirmek için bütünüyle haklı ve doğru olarak "acelesi" olanlar adına önemlidir 'kriz kapıda'yı bilmek, bilerek söylemek. Çünkü sınıf mücadelesinin yaşamı değiştiren, tarihi yazan dinamik olduğunu da bilirler, kriz dönemlerinde sınıf mücadelesinin seyrinin nasıl sıra dışı seyredebileceğini de. Dünyayı böyle okuyanlar ister partilerde ister kitle örgütlerinde olsunlar temel yaklaşımları açıktır: yaşamı emekçiler, ezilenler adına/yararına dönüştürmek, sermayenin krizini üstlenmemek.

2008 sonbaharında herkesçe görünür-bilinir olan krizde öncelikle (idialı bir şekilde 'ne yaptığımızı' demesek de) ne söylediğimizi kategorize ederek kısaca paylaşmakta yarar var.

Kriz öncesi (bu ifade ile kasıt kamuoyu nezdinde herkesçe bilinir olmasından öncesidir) :

Durum değerlendirmesi:

Dünya ölçeğinde neoliberal politikaların rüzgarının estiği ve her şeyin meta haline getirilmek istendiği bir tarihsel kesiti yaşıyoruz. Anılan politikaların sürdürülmesinin çalışanlara her anlamda baskı (politik, ideolojik, şiddet, savaş vb.) uygulamadan mümkün olmadığı bir gerçektir. Bu anlamda yine dünya ölçeğinde baskının, savaşın eksik olmadığı bir atmosferdeyiz. İşin özü insana yabancı bir sistemin ve değerler bütünü'nün küreselleşme popöler adıyla pazarlandığı, gerçekte işgalci, sömürücü, tahakkümcü, paranın egemen olduğu bir süreçteyiz.

Dünya yukarıda kısaca tanımlanan çerçevede bir insanlık krizi içerisindedir. Kriz önümüzdeki dönemde ekonomik boyutta kendini daha ağır hissettirmeye adaydır. Kriz derinleştikçe Türkiye'nin de dahil olduğu bölge ve özel olarak Türkiye daha fazla etkilenecek ülkeler arasında başta gelmektedir. Açık ki bunun siyasi yansımaları olacaktır. (Merkez Konseyi'nce Ağustos 2008 sonunda hazırlanarak 15.09.2008 tarihinde odalara genelge edilen taslak çalışma programı'ndan)

Kriz süreci:

25 Ekim 2008'de toplanan Genel Yönetim Kurulu'nda (GYK) konu değerlendirilmiş ve dönem çalışma programında ayrı bir başlık olarak yer almıştır:

13-Kriz: Emeği/emekçileri savunan program

- Her ne kadar Hükümet "küresel krizin" Türkiye için ciddi bir sıkıntı olmayacağını söylemekteyse de görünen boyutları bile yeterince ürkütücüdür. Tarih bilimiz, kapitalizmin krizlerini aşmada savaş/iç savaş dahil her yolu mübah saydığını göstermektedir. Egemen güçlerin ulus devletleri birbiriyle savaştırmaktan, ülke içinde etnik, dini farklılıklar başta olmak üzere çalışanların bir arada olmasını gölgeleyecek çabalara yönelmesi mümkündür. Bu nedenle her zamankinden daha öte bir arada olmaya özen göstermek ve barışın, emeğin savunulması için çaba harcamak gerekmektedir.

- Krizin başta sağlıkçılar olmak üzere çalışanlara yüklenmemesi için (yukarıdaki maddelerde anılan) aktif bir faaliyet yürütmek

Bu anlamda savaş/iç savaş tehlikesini olası bir tehdit olarak görüp başta Kürt sorunu olmak üzere sorunların çözümünde barışın dilini egemen kılmak, Türkiye'nin demokratik, laik, bağımsız, eşit, özgür ve adil bir ortamda barış içinde yaşamasının mümkün ve ortak çabalarımızla sağlanabileceğinin farkındalığını artırmak, propagandasını yüksek sesle yapmak, emperyal planların değil kendi ortak çözümlerimizin arkasında olmak amacıyla

*Dr., Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi, Genel Sekreter

-Örgüt içi toplantıların / etkinliklerin düzenlenmesinde olanaklar el verdiğince/olanakları zorlayarak ilişkilerimizin kuvvetlendirilmesine zemin sunmak,

-Bütün komşularımızla ilişkilerimizi hekimliğin evrensel değerleri ve barış temelinde kurmak, başta sınırlarımızda yer alan tabip odaları olmak üzere komşu ülke tabip odaları ile ikili ilişkilere girmek, yukarıdaki anlayış çerçevesinde ilişkileri geliştirmek,

-TBMM'de bütçe gündemdeyken hekimlerin özlük hakları dahil krize karşı sermayeyi değil emeği savunan bir bütçe talebini işlemek ve görünür kılmak için her türlü etkinliği gündemine almak.

Açık ki çalışma programında ayrı bir başlıkta yer alan bu bölümü programın bütünüyle birlikte ele almak uygun olur. GYK kararlarının tabip odalarına gönderildiği genelgenin üst yazısında yer alan aşağıdaki paragraf yaklaşımı derli toplu ifade etmektedir:

Dünya ölçeğinde kapitalizmin krizinin gündemde olduğu bir dönemdeyiz. GYK'da da konuşulduğu gibi sermaye/egemen güçlerce krizlerden çıkmak için her yol mübahtır, tarihteki örneklerinde gösterdiği gibi kapitalizm böyle bir sistemdir. Ülkelerin bir diğeriyle/komşularıyla savaştırılmasından ülkelerin içinde çalışanları, yoksulları, emekçileri bir birine düşüren politikalar izlenebilir. Biz hekimler olarak hem kendi içimizde hem de komşularımızla barış içerisinde olmanın ve sorumlusu olmadığımız bu krizin yüküne karşı çalışanları, yoksulları, sağlığını ve özlük haklarımızı koruyan/geliştiren bir yaklaşımın savunucusu olmalıyız; elbette anti-kapitalist bir yaklaşımın sorunların çözümünde temel dinamik olduğunu bilerek. (25 Ekim 2008 tarihinde toplanan GYK kararları genelgesi üst yazısı /06.11.2008)

Nihayetinde bir meslek örgütü olarak, anılan metinlerde "toplumsal sorumluluklarımız" vb. başlıkların da olduğu düşünüldüğünde kriz konusunda yeterli denebilecek bir "bakışın" olduğu düşünülebilir. Ancak sorun bakışın ötesinde değiştirmek, dönüştürmek için ne yapıldığındadır. "Yapabilmenin" önemli bir belirleyeni bakış olmakla birlikte yapacak olanın her anlamda "kapasitesi" de sınırları çizmektedir. Bir başka ifadeyle örgütün mevcut yapısı, krize hangi koşullarda "yakalandığı" önemli bir veridir.

1- TTB Türkiye'deki diğer benzerleri ve hatta sendikalar gibi kısa olmayan bir süredir temsili çabaların öne çıktığı bir faaliyetlilik içerisinde. Deyim yerindeyse hekimlerle arasında doğrudan temas ve aksiyonun vücut bulduğu bir "hareket" yoktur (Bu saptamanın gerekçeleri ayrı bir tartışmadır).

2- TTB'nin heterojen yapısı, değerlendirme/tarz farklılıkları, mevcut merkezi yönetimin "oluşumu" vb. nedeniyle fiziki gücü sınırlanmaktadır.

Kabaca aktarılan bu iki gerekçe kapitalizmin dünya ölçeğinde krizi gibi bir durumda bile hep birlikte hareket etmenin, fiziken büyük bir kuvvetin önemini idrak eden davranış tarzını hakim kılmanın önünde engel olabilmektedir.

TTB ve Türkiye'de görünür-bilinir olan örgütlerin gerek kendi içlerinde gerekse de birbirleriyle ilişki kurdukları süreçte büyük bir mesele olarak "kriz ortamında sorumluklarımız" değil, "kriz vesilesiyle pozisyonlarımız" yaklaşımı belirleyici olmuştur. Elbette ideolojik gerekçeleri küçümsemek doğru olmaz. Ancak nihayetinde mevcut potansiyelin ve entelektüel birikimin gerisinde kalan örgütlenme becerisi gösterilmiş, krizden etkilenen değişik toplumsal kesimlerin ortak bir mecrada toplanması organize edilememiştir.

İçinde yaşanan bir süreç için kesin ifadeler kullanmak haksızlık olarak yorumlanabilir. Ne var ki genel seçim havasında yaşanan yerel seçim süreci ve sonuçları göz önüne alındığında krizden etkilenen toplumsal kesimlerin hangi mecralara aktığı okunabilir.

Önümüzdeki sürece yönelik söylenebilecek olan bir iki "uyarı"da yarar olabilir.

1. Kriz ortamında yapmamız gerekenleri "akademik" bir bakışa hapsetme tehlikesi vardır. Akademik çalışmalar elbette önemlidir. Ancak krizi daha iyi anlayalım diye en iyi toplantıyı yapma "yarışı"nın sonu yoktur.

2. TTB'nin var olan sorunlar temelinde, öznesini muhatap alan ve sürece katmaya, sahibi olmaya çağıran bir tarzla örgütlenme çabasını organize bir şekilde yürütmesi küçümsemeyecek bir iş olacaktır.

3. Sağlık alanında olabilecek genişlikte bir örgütsel etkileşim, paylaşım zemininin tesisi ve sürdürülmesi; ideolojik hat olarak piyasa yönelimli sağlık sisteminin teşhiri ve müdahillik olanaklarının zorlanması krizi sermaye adına arttıracaktır.

4. Yukarıdaki çabaların halkın sağlık hakkını bütün boyutlarıyla gözeterek halka ulaşan bir dil, tarz ve eyleme kavuşması kritik eşiğin aşılması olacaktır. Tüm bunların anlamlı bir fiziki güce dönüşmesi ise Türkiye ölçeğinde kriz ortamında organize olmayı çekip çevirecek bir "merkeze" ihtiyaç göstermektedir. TTB (de) bunun bilincinde davranmak zorundadır.